

ZPRÁVY

ČESKÉ SPOLEČNOSTI RUKOPISNÉ

4

Řada: VIII

ISSN 1213-9033

Prosinec 2017

Obsah

Články

Dana Mentzlová: <i>Oslavy 200. výročí nálezu RKZ</i>	73
Jiří Urban: <i>Patero výstav rukopisných</i>	77
Radomil Šolc: <i>Goethe a Rukopisy</i>	79
Jiří Urban: <i>Vzpomínka na Jaroslava Vopravila</i>	83
Radomil Šolc: <i>Opomíjený čas poobrozenecký</i>	86
Recenze	90
Členské zprávy	92
Drobné zprávy	92

Oslavy 200. výročí nálezu RKZ

DANA MENTZLOVÁ

Bohatý program připravily ke 200. výročí nálezu Rukopisů kulturní instituce ve Dvoře Králové. Pozvání na oslavy přijalo Divadlo Jára Cimrmana a sehrálo v královédvorském divadle známou hru *České nebe*. V ní slavné české osobnosti, jako J. A. Komenský a Karel Havlíček, diskutují, jestli se mají ta dvě děvčata – Hanka a Linda – dostat do nebe. Humor je sice poněkud jednodušší, zato se autorům podařilo informovat o Rukopisech velmi širokou diváckou obec.

Ve výroční den nálezu RK se konala řada akcí, které jsem si nechtěla nechat ujít. Po příjezdu do města a obědě v restauraci Hankův dům jsem zamířila ke kostelu. Počasí bylo pošmourné, ale déšť se omezil na občasně kapky. Posluchače shromážděné v kostele oslovila paní Zuzana Čermáková, ředitelka Hankova domu, a vyzvala nás, abychom vyšli před kostel. Ohlášený pořad o objevení RK totiž neměl být jen povídáním. Písničkář a hudebník Filip Pýcha předvedl divadelní představení ve stylu „one man show“. Jako policejní ředitel Päumann nám oznámil, že byl nalezen podezřelý rukopis a on je odhodlán věc vypátrat. A pak léta plynula a dozvídali jsme se, co je kolem rukopisu nového, až do velkých rukopisných sporů roku 1886. Umělec doprovázel své vystoupení písněmi a hrou na kytaru.

Pak jsme se odebrali do kostela a vyslechli varhanní koncert s lyrickými písněmi Rukopisu královédvorského ve zhudebnění Antonína Dvořáka a jinými skladbami českých skladatelů. Původně se měla na koncertě podílet polská zpěvačka Liliana Zalesinska a klavírista Piotr Szymanowicz, kterého se nám podařilo kontaktovat prostřednictvím hudební školy v Lodzi. Bohužel se tito umělci nemohli zúčastnit, a tedy k varhanům zasedl královédvorský varhaník a sbormistr Václav Uhlíř a zpívala sopranistka Hana Medková.

Po koncertě jsem využila příležitosti navštívit rukopisnou kobku. Uvítal mě velmi přátelsky pan Josef Langfelner, který v kobce provádí. Jeho péčí se rukopisná expozice v kobce stále zdokonaluje a rozrůstá. Má tam také pro návštěvníky přichystanou tabulku se zvětšeným písmem z RK, kde si můžou sami zkusit vyluštit staročeský text. Předala jsem panu Langfelnerovi čerstvě vydané sborníky *RKZ dodnes nepoznané* a na oplátku jsem dostala faksimile RK, které letos vydala Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové ve spolupráci s Městským muzeem v Dvoře Králové v nákladu 1000 výtisků za finanční spolupůči Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury. Faksimile má velmi

pěknou grafickou úpravu, je uloženo v obálce se stručnou informací o RKZ a připojena je také lupa. Faksimile je v prodeji v muzeu ve Dvoře Králové za opravdu příznivou cenu.

Oslavy pokračovaly v budově bývalého špejcharu v areálu muzea, kde byl připraven koncert pěveckého spolku Záboj. Zazněly písně české i cizojazyčné z doby nálezů Rukopisů. Na ně navázal umělecký přednes lyrických písní z Rukopisu královédvorského v podání herce a recitátora Alfreda Strejčka. Písně přednesl jak ve staročeské podobě, tak v nové češtině. Na závěr zarecitoval píseň Kytice v různých novočeských převodech, mezi nimiž nechyběl převod Julia Enderse. Posluchači odměnili jeho vystoupení dlouhým potleskem.

Na závěr nás paní Dana Humlová, zastupující ředitelka městského muzea ve Dvoře Králové, pozvala na vernisáž výstavy *Rukopis královédvorský inspirující*. Uvedla, že výstava neřká, jestli jsou Rukopisy padělky, nebo ne, ale ponechává na každém návštěvníkovi, aby si utvořil svůj názor. Na výstavě bylo možné spatřit zejména dokumenty k výročí RK, k historii královédvorských pěveckých spolků Záboj a Ludiše a k odrazu Rukopisů v umění. Pohovořila jsem s mladým zájemcem o Rukopisy, panem Kučerou z Miletína, a věnovala mu nový sborník RKZ. Na výstavě byla přítomna také ředitelka Hankova domu paní Čermáková, která se účastnila celého programu oslav. Vracela jsem se domů s pocitem přátelského přijetí a důstojného uctění výročí Rukopisů.

Drobná kuriozita: muzeum dalo možnost návštěvníkům výstavy hlasovat o pravosti či nepravosti RK. Podle pozdější zprávy se do hlasování zapojilo kolem 700 lidí a zastánci pravosti mnohonásobně převýšili odpůrce.

Zakrátko jsem přijela do Dvora Králové zpět na přednášku o jazyku a stylu RKZ a přednášku ing. Jiřího Urbana o hmotném průzkumu RKZ¹⁾.

V dalších dnech se konal na náměstí T. G. Masaryka ve Dvoře Králové umělecký program, který se přímo nevztahoval k Rukopisům. Součástí oslav byla také beseda se známým malířem komiksů Karlem Jerie, ilustrátorem komiksu *Šifra mistra Hanky*. Malíř se věnoval i žákům základních škol a práce žáků byly následně vystaveny v knihovně Slavoj.

Oslavy završilo představení ochotnického uměleckého sdružení Montalban z Jilemnice pod názvem *Zvěstuji vám pověst veleslavnou*. Herci přednesli písně z RK v převodu Julia Enderse. Toto představení, na jehož vzniku se podílel člen České společnosti rukopisné Jiří Aubris, bylo předváděno v letošním roce také v Poniklé, ve Víchovské Lhotě a ve Štěpanicích.

Úhnmem lze říci, že ve Dvoře Králové byl připraven pestrý a zajímavý program pro všechny věkové skupiny. Akce k 200. výročí nálezů RKZ se však

¹⁾ Přednášky natočil a umístil na YouTube pan Libor Plecháč, můžete je vidět zde: <https://www.youtube.com/channel/UC5ty9SjgeoQaaPzD7oQZq7w/videos>

konaly i jinde. Dostali jsme pozvání od PhDr. Davida Junka z městského muzea v Poličce na výlet do skalního panteonu na Vranově u Malé Skály, kde se nachází pomník Záboje, Beneše Heřmanova a Jaroslava.

Obsáhlý program byl připraven i na zámku Zelená Hora, v Nepomuku a Blovicích. V muzeu jižního Plzeňska v Blovicích přednášel o RKZ prof. Viktor Viktora. V městském muzeu v Nepomuku promluvil o Rukopise zelenohorském a době Libušině ing. Jiří Urban. Výstava *Dvě století Rukopisů zelenohorského a královédvorského* v muzeu v Blovicích má trvat ještě až do 27. ledna 2018.

Začátkem července byl zámek Zelená hora otevřen pro veřejnost. Měla jsem možnost provádět návštěvníky výstavou v Libušině sále, kterou vytvořil pan Pavel Motejzík s pomocí členů České společnosti rukopisné. Zájem o komentované prohlídky výstavy byl poměrně velký. Mezi návštěvníky byly také členky spolku Malostranský hřbitov paní Alena Lehnerová a ing. Gabriela Kalinová. Rukopis je zajímavý zejména ve vztahu k malíři Hořčíčkovi, který je autorem obrazů v kostele Nejsvětější Trojice u Malostranského hřbitova. Kromě Libušina sálu si mohli návštěvníci prohlédnout i ostatní místnosti zámku, včetně fresky Jaroslava ze Šternberka bojujícího s Tatary, která se nachází v jedné z místností v prvním patře.

Obdobný den otevřených dveří proběhl na zámku 21. října 2017. Příchozí si mohli prohlédnout zámek a na odpoledne bylo připraveno hudební vystoupení sboru Canto Nepomucenum pod vedením sbormistryně Jany Vopalecké. Sbor přednesl dobové písně, které zazněly roku 1868 na oslavě 50. výročí nalezení Rukopisu zelenohorského. Plzeňská básnička Hana Gerzanicová recitovala několik svých vlasteneckých básní. Pak jsem opět měla možnost přiblížit posluchačům Rukopisy, jejich historii a zmínit nejnovější průzkum v Národním muzeu.

Libušin sál na zámku Zelená hora je obvykle během dní otevřených dveří volně přístupný a návštěvníci si volně prohlížejí expozici, případně si fotí některé panely na mobil. Výběr textů z této expozice byl otištěn v zářijovém čísle *Nepomuckých novin*²⁾. Příští rok má být na zámku otevřena nová expozice k Černým baronům, takže je zřejmé, že i nadále bude zámek přitahovat zájem veřejnosti³⁾.

²⁾ <https://www.nepomuk.cz/data/catalog/nepomuckenoviny-zari-web-f2040.pdf>

³⁾ Pokud by měl někdo z členů České společnosti rukopisné zájem o akce na zámku Zelená hora, může mě kontaktovat na e-mailu: dana.mentzlova@gmail.com

Patero výstav rukopisných

JIŘÍ URBAN

Dvousté výročí nálezů Rukopisu zelenohorského a Rukopisu královédvorského bylo již připomenuto několika kulturními akcemi na řadě míst. Zvláštního významu se tentokrát dostává výstavám.

Kromě té na Zelené Hoře, která v posledních letech pravidelně připomínala především děje kolem rukopisu, který zde byl nalezen, měli letos zájemci mnohem více příležitostí prohlížet dokumenty s rukopisnou tematikou i jinde.

Tomu, jak se Rukopisy projeví v umělecké tvorbě, je věnována výstava v muzeu v Blovicích a také obdobně zaměřená výstava v muzeu Dvora Králové. Zatímco krásné exponáty těchto výstav jsou stále ještě k vidění, spatřit už nelze originály Rukopisů. Vystavení originálů v krajinách jejich nálezů mohlo být jen krátkodobé. Rukopis zelenohorský si mohli zájemci prohlédnout v blovicím Muzeu 7. a 8. října, a RK ve stejné dny v muzeu Dvora Králové.

Mimořádná příležitost vidět oba Rukopisy pospolu se nabízela od 15. září do 2. října v Praze v Národním muzeu. Kromě toho, že byly vystaveny originály, byla zde veřejnost prvně informována, že už od března tohoto roku probíhá nový průzkum obou rukopisů. K této překvapivé informaci bylo připojeno následující sdělení:

Hlavním cílem průzkumu je zdokumentovat a zhodnotit současný fyzický stav obou rukopisů a s využitím moderních zobrazovacích a analytických výhradně neinvazivních metod přispět k objasnění některých technologických otázek jejich vzniku.

Důrazněji se k cíli výzkumu vyjádřil ředitel Knihovny Národního muzea Mgr. Martin Sekera, Ph.D., v komentáři na webu NM:

Národní Muzeum se rozhodlo znovu Rukopisy prozkoumat. Ale pozor, nikoli s cílem zjistit, zda jsou pravé či nepravé. Daleko důležitější se nám nyní zdá zhodnotit stav a kvalitu jejich materiálu, tzn. pergamenu a psacích materiálů, inkoustu. Jde o to, že musíme nějak předvídat, jak je uchovávat co nejdéle do budoucna. Teprve potom eventuálně můžeme uvažovat o dalším zkoumání nebo průzkumu, ale to by se mělo stát eventuálně předmětem dalších odborných diskusí.

Dále sděluje, že průzkum bude ukončen na začátku příštího roku a jeho cílem je odborně publikovat výsledky. Na zvláštním panelu mohl návštěvník spatřit četné obrazové dokumenty pořízené v rámci právě probíhajícího výzkumu speciálními průzkumnými metodami a poučit se o jejich principu.

Speciální panel s názvem *Ze živé minulosti 1817–2017* pak připomíná ve stručnosti některé významnější události z daného období. Posledně připomínaná událost se týká zjištění historika Lubomíra Sršně z Národního muzea, publikovaného v roce 2009, že Václav Hanka neměl potřebné znalosti a schopnosti k tomu, aby mohl být autorem RK. Nsděluje se další Sršňovo zjištění, že berlínská modř, která se nachází v iniciále *N* Rukopisu královédvorského a jejíž objevení Bělohoubkem v roce 1886 bylo odpůrci interpretováno jako důkaz novodobého původu rukopisu, byla do RK zanesena dodatečně až na půdě Národního muzea.

Výstavu uzavírá panel s následujícím textem:

Rukopisy v průběhu dvou staletí nepoutaly pozornost jen z hlediska vědeckého, stávaly se také ideologickým prostředkem politického boje. Především však inspirovaly mnohé české a od okamžiku zájmu J. W. Goetha i cizí umělce pradávnými motivy z pohanských dob, svou epikou a lyrikou. RKZ patří k nejznámějším a nejdiskutovanějším rukopisným památkám ze sbírek Knihovny Národního muzea. Padělky, nebo autentická středověká literatura? Historickou hodnotu mají i živá tajemství.

Výstava byla pojata jako doprovodná k výstavě obsáhlejší, nazvané *Fenomén Masaryk*, která potrvá do 31. ledna 2018.

Goethe a Rukopisy

RADOMIL ŠOLC

Využijme dvoustého výročí nalezení Rukopisů a zastavme se u jednoho z jejich obdivovatelů: Johanna Wolfganga Goetha, rodáka frankfurtského (28. srpen 1749 až 22. březen 1832). Zastavme se u jeho oblíbeného námětu, sice starožitného, ale jím užívaného: *Weltliteratur*. Slovo to dnes spíše známé v oblasti široké formulace literatury obecné a srovnávací, oficiálním znění *littérature générale et comparée*. Vidíme, že náš název *Weltliteratur* je sice nejen nepoměrně kratší, leč, i pro přiměřeně vzdělaného Čecha, pochopitelnější. Zejména v citlivém námětu tohoto článku. Držme se ho proto.

Vždyť víme, že Goethe neměl jen zájem o české dějiny a literaturu – zejména ve svých pozdějších letech. Zvláště ho nepřestávaly mrzet některé zkomolené zprávy ze stran jeho sebestředných „Stammgenossen“.

Příkladem nám buď jeho objektivní článek z roku 1830 v *Ročence pro všeobecnou vědeckou kritiku (Jahrbücher für wissenschaftliche Kritik)*; v něm mu byl ještě rádcem neocenitelný znalec českého prostředí „světák“ Varnhagen. Náš Karl August Varnhagen von Ense, rodák düsseldorfský (1787–1848), byl vskutku Evropy znalý. Vynikl již v Napoleonových službách, poté v rakouských, ruských a končil co pruský diplomat. Proto každé z jeho děl vycházelo z osobních zkušeností. Nás se například dotýká jeho práce z roku 1824 *Goethe ve svědectví současníků*.

Také úsilí Kašpara z konopištské větve Šternberků (1761–1838) přiblížit Goethovi ducha české země přinášelo ovoce. Svoboda zhodnotil několika slovy šlechticovu činnost: „*Co prezident Muzea království českého si získal nesmrtelné zásluhy a se svým strýcem Františkem patřil k nejušlechtilejším vlastencům nové doby a k pravým okrasám šlechty české.*“

Z prvních českých literátů zabývajících se Rukopisy byl právě filolog Věnceslav Alois Svoboda, narozen 1791 v Navarově, proto někdy zván Navarovský. Již v roce 1818 přeložil RK do němčiny, aby po deseti letech svůj překlad doplnil kritickým a historickým úvodem s poznámkami.

Mezi následné Goethovy obdivovatele uveďme klasického filologa světového významu, rodem Rakušana, Augusta Sauera (1855–1926), profesora pražské univerzity. Z jeho významných spisů vybíráme *Rozbor Goethovy filologie* (1880) a *Vzájemná korespondence J.W. Goetha s Kašparem hr. ze Šternberka* (1902). Z něj vybíráme: „*Čechy (Böhmen) byly pro Němce nově*

odhalovány. Tím byl získán pro Evropu nový kulturní okruh. Byly tím vyvráceny i dosavadní zastaralé odsudky. Svého opodstatnění byly zbaveny i všechny rozšířené falešné názory.“

Také Goethův předchozí osobní a písemný styk s plzeňským gymnaziálním profesorem Josefem Stanislavem Zamperem přiblížil výmarského klasika rodící se české literatuře. Humanista Zamper (1784–1858) se posléze stal ředitelem školy; byl jak spisovatelem, tak překladatelem a v roce 1822 vydal *Studii o Goethovi*. Ještě v roce 1829 se Zamper zmiňuje v rozhovoru s uznávaným Goethovým životopiscem Johannem Peterem Eckermannem o vzrůstající vzdělanosti českých literátů a vysoké mravní úrovni jejich prací.

Zde malá poznámka – téměř anekdotická: Berlínský profesor Heinrich Düntzer, literární historik, vydal obsáhlou knihu *Goethe und Frauen*, kde vypsal důkladně milostné historie starého básníka. Když po mnoha letech se Schillerova nadace ve Výmaru rozhodla vydat nově revidovaný text všech německých klasiků, byl Düntzer pověřen touto revizí. V této sbírce také vyšly čtyři svazky známých rozhovorů Goethových s Eckermannem. Goethe sám tu píše: „*Věřte, milý Eckermanne, miloval jsem mnoho žen ve svém životě, ale nejvíce jsem přece jen miloval Emilii.*“ V Düntzerově vydání je u této věty hvězdička a pod čarou vydavatelova poznámka: „*Zde se Goethe mýlí. Viz mou knihu Goethe und Frauen, str. 175 etc.*“

Goethův dopis hraběti Šternbergovi z téhož roku navíc obsahuje jeden důležitý výrok o nežádoucí odloučenosti českého kulturního světa od jeho suseda: „*Zároveň mě rmoutí úvaha: jak to, že Čechy, ležící tak blízko, jsou stroze odloučeny od sousedního Německa. Mým přáním proto bylo uskutečnit v roce 1829 v Praze společnou schůzku přírodovědců ...*“ Goethe, jak víme, se sám považoval za odborníka v nejednom z vědeckých oborů. „*Měl jsem to za svrchovaně nutné pro všeobecné dobro: aby jednou všichni vzdělaní Němci ze severu a západu se mohli přesvědčit, co je na Východě znamenité a jak se zde žije osobitým způsobem.*“

Tedy takový byl stav v době nálezů RKZ na česko-německém kulturním nebi. Když Goethe opět trávil jaro roku 1822 v Mariánských Lázních, dostal se mu do ruky německý překlad, pořízený právě V. A. Svobodou. Svědčí o tom červenový zápis v jeho deníku: „*Česká báseň. KYTICE [pozn. psáno česky], mi představena skrze přebásnění.*“ Současně jej zaujala jak její starobylost, tak i mimořádná umělecká hodnota. Proto se cele ponořil do jejího ducha. Ale cítí ho trochu jinak než my: všimněme si jen doprovodné kresby Josefa Mánesa. Dává proto veršům tragičtější závěr. Pro nás v původní písni vyznívá doslova:

Kda bych věděla, kytice krásná,
kdo tě po chladnej vodici pustí,
tomu bych dala vienek svoj z hlavy.

Ale ne tak u výmarského poety (v českém překladu):

... Kytice odplouvá;
pokouší se ji chytit,
ale tu padá, ach! tu padá
do chladné vody.

Pro zajímavost srovnáme oba překlady:

Das Straussen (V. A. Svoboda)

Wehet ein Lüftchen
Aus fürstlichen Wäldern,
Da läufet das Mädchen,
Da läuft es zum Bach;
Schöpft in beschlag'ne
Eimer das Wasser.
Am Flusse zum Mädchen
Schwimmt ein Sträusschen,
Ein duftiges Sträusschen,
Von Veilchen und Rosen.
Die Dirne versucht
Dass Sträusschen zu fangen,
Da fällt, ach! da fällt sie
In's kühlige Wasser.
Wenn ich, du holdes
Blümchen, es wüsste,
Wer dich gepflanzet
In lockeren Boden,
Wahrlich! dem gäb' ich
Ein goldenes Ringlein.
Wenn ich, du holdes
Sträusschen es wüsste,
Wer dich mit zartem
Baste gebunden,
Wahrlich! dem gäb' ich
Die Nadel vom Haare.
Wenn ich, du holdes
Blümchen, es wüsste,
Wer in den kühlen
Bach dich geworfen,

Das Sträusschen (J. W. Goethe)

Wehet ein Lüftchen
Aus fürstlichen Wäldern,
Da läufet das Mädchen,
Da läuft es zum Bach.
Schöpft in beschlagen
Eimer das Wasser.
Vorsichtig, bedächtig
Versteht sie zu schöpfen.
Am Flusse zum Mädchen
Schwimmt ein Sträusschen,
Ein düftiges Sträusschen
Von Veilchen und Rosen.
Wenn ich, du holdes
Blümchen, es wüsste,
Wer dich gepflanzet
In lockeren Boden;
Wahrlich! dem gäb' ich
Ein goldenes Ringlein.
Wenn ich, du holdes
Sträusschen, es wüsste,
Wer dich mit zartem
Baste gebunden;
Wahrlich! dem gäb' ich
Die Nadel vom Haare.
Wenn ich, du holdes
Blümchen, es wüsste,
Wer in den kühlen
Bach dich geworfen;
Wahrlich! dem gäb' ich
Mein Kränzlein vom Haupte.

Wahrlich, dem gäb' ich
Mein Kränzlein vom Haupte!

Und so verfolgt sie
Das eilende Sträusschen,
Sie eilet vorauf ihm,
Versucht es za fangen:
Da fällt, ach! da fällt sie
Ins kühlige Wasser.

Druhá a současně poslední rukopisná píseň, které se Goethe věnoval, je poměrně krátká. Skřivánek je v přepisu pouze šestnáctiřádkový. A ve výmarské dílně z něj bylo nalezeno jenom osm veršů, tedy polovina. Ale jaké překvapení: poetovo znění je bezmála jenom doslovným překladem:

Die Lerche (V. A. Svoboda)

Lerche (J. W. Goethe)

Sieh, ein Mägdlein jätet Hanf
An dem Herrengarten;
Eine Lerche spricht zu ihr:
„Warum also traurig?“

Ach wie könnt' ich fröhlich sein,
Liebe kleine Lerche!
Den Geliebten führten sie
Fort zum Felsenschlosse.

Jätet Mädchen Hanf im Felde
An dem Herrengarten;
Spricht zu ihr das Lerchelein:
Warum also traurig?

Könnst ich aber fröhlich sein,
Allerliebstes Lerchlein!
Den Geliebten führten sie
Fort zum Felsenschlosse.

Goethe neměnil slůvka možná i proto, že se opíral o původní znění? Můžeme se domnívat, že znalost českého jazyka byla u něj taková, že při svém zpracování vycházel již z originálu? V posledních letech, ve snaze vniknout do českého ducha, věnoval se usilovněji studiu češtiny. Byť dobře cítil, jak je obtížné ji zvládnout. Byl z toho i nešťasten.

Koncem zimy dvaatřicátého roku trpce píše svým přátelům, zejména hraběti Šternberkovi. O své budoucnosti. Tuší, že v blížícím se jaru už si asi nebude moci zajet znovu do milých Čech. Vzpomíná tu i na místní oplatky, jím napůl česky zvané „*Karlsbader Kollatschen*“.

Ale – čas je pro každého neúprosný. Jak pro básníka, tak obyčejného smrtelníka. Marně si asi citoval svého Fausta: *Zůstaň, jsi přece tak krásný...*

Vzpomínka na Jaroslava Vopravila

JIŘÍ URBAN

Mezi jubilanty, na které v tomto roce vzpomínáme, zasluhuje zvláštní pozornosti Jaroslav Vopravil (1917–1977). Měl jsem tu čest poznat tohoto vzácného člověka osobně a vyměnit s ním pár dopisů. Rozsáhlejší korespondenci, z níž zde cituji, vedl Vopravil s mým otcem v letech 1951–1975, tedy v době, kdy už přestala fungovat Rukopisná společnost, v níž J. Vopravil zastával po dlouhá léta funkci archiváře.

Živil se jako novinář a toto povolání mu umožňovalo kontaktovat některé osobnosti v našich kulturních institucích, které měly co činit s Rukopisy. Při rozpravách s nimi pak mnohdy šířil netradiční názory z prostředí Rukopisné společnosti a u oslovených zjišťoval skutečnosti, které jinak nebyly ventilovány. V dopise z 15. září 1967 sděluje:

Zítřka ráno miním odjet do Dvora Králové a zúčastnit se závěrečných oslav k 150. výročí Hankova nálezu RK. Proto jsem se také včera vydal do Ústavu pro českou literaturu za dr. M. Heřmanem a dr. Havlem, abych se dověděl něco nového ve věci RZK a zároveň, jak jsou daleko se slibovaným sborníkem Akademie o RK, který měl vyjít nyní v podzimu ... Po chystaném sborníku není zatím vidu ani slechu. Dr. Heřman prohlásil, že řada autorů zatím vůbec nedodala své příspěvky, zejména pracovníci z Univerzity Palackého v Olomouci, příspěvek rovněž dosud nedodal paleograf Fiala ... Ptal jsem se dále dr. Heřmana, jak daleko pokročily chemické zkoušky RZK. Řekl mi, že dosud nemá zpráv, neví ani, kde se doopravdy zkoušky konají.

Časté byly jeho výpravy do Národního muzea, kde často rozmlouval s dr. Karlem Švehlou, ředitelem knihovny, později s jeho nástupcem dr. Jaroslavem Vrchoťou a taktéž s chemikem dr. Karlem Komárkem.

Několikrát navštívil i Kriminologický ústav, aby se dotázal Ing. Srnce. O tom v září 1968 píše:

Byl jsem tam asi čtyřikrát, než jsem sehnal p. pplk. Srnce, což se stalo včera. Mluvil jsem s ním něco přes půl hodiny, ale konkrétní výsledek téměř žádný ... Kriminologický ústav pracuje na věci společně s Národním muzeem, což je

obecně známo ... Podle vyjádření pplk. Srnce, pracují na tom v KÚ tak dvakrát do týdne, a to vždy po vlastní práci až po 16. hod. Z toho je vidno, že zprávy tisku, oznamující, že práce se ujal KÚ, byly mylné, protože tady jde vysloveně o tzv. „brigádnickou“ práci ... Oba Rukopisy prý ještě důkladnému zkoumání prakticky nepodrobili, hlavně pro nedostatek vhodných přístrojů.

Když se začaly objevovat jazykovědné práce Julia Enderse, započal Vopravil vyjednávat s Národním muzeem o jejich zveřejnění ve Sborníku NM. Vlídné stanovisko k těmto snahám zaujal dr. Švehla a později i jeho nástupce dr. Vrchotka. Endersovi sděluje:

Dr. Vrchotka přislíbil, že si rukopis co nejdříve přečte a napíše Vám. Pak mi sdělil, že v příštím týdnu (tj. od 10. do 14. září) bude na poradě v Muzeu rozhodnuto, co s protokoly Ivanovova „týmu“. Zda je vydají čili nic.

Přes neobyčejné Vopravilovo úsilí se nepodařilo docílit vydání obranných statí v tiskovinách Národního muzea.

Jediný zdroj informací o problematice bádání o Rukopisech byl tisk v USA a některé zdejší noviny, kde ovšem bylo nutno publikovat nekonformní názory opatrněji. Zasluhou diplomatického Vopravilova umění se něco zdařilo v Zemědělských novinách a v Neděli.

Samostatnou kapitolou ve Vopravilově publicistické činnosti je *Slovník pseudonymů*, přesněji *Slovník pseudonymů v české a slovenské literatuře (anagramů, kryptonymů, značek, jmen původních, přijatých, dvojitých, polatinštělých atd.)*. Dílo obsahuje kolem 10 000 jmen autorů a 30 000 pseudonymů či značek. Jeho sestavení si vyžádalo obrovské úsilí a trvalo mnoho let. Navíc se dostavily překážky vyvolané politickými změnami. Dopad měla například federalizace v roce 1969, která si vyžádala určité změny v obsahu. Více starostí přivodila doba normalizace. Byl stanoven požadavek, aby byly vyřazeni někteří autoři. O tom píše 6. prosince 1971 Karlovi Urbanovi takto:

po chřipce, nebo spíše těžkém nachlazení, přišla na mne další morová rána – obtíže se slovníkem. Nakladatelství mi sdělilo ... že se musí v nejkratší možné době přehlédnout a vyřadit autory, kteří se nějak kompromitovali dříve i v pozdějších letech, konkrétně v r. 1968–1969. Obtíž je například v tom, že já nemohu znát všechny autory, kteří třeba emigrovali apod. a žádný ouřad ... takové seznamy nevydá, protože přece cenzura u nás neexistuje. A tak během od čerta k ďáblu, pracuji na rukopise dál, ale zatím jsem nikoho nevyřadil,

protože by ta práce pozbyla svého smyslu dokonce i pro komunisty, kteří inkriminovanou dobu studují a jinde podobný souhrn materiálu nenajdou.

Vopravilův život byl silně spjat s Vltavou a Vyšehradem. Aktivně působil ve spolku Vltavan a v roce 1972 byl zvolen jeho předsedou. Dlouhá léta bydlel pod Vyšehradem v Neklanově ulici a teprve na sklonku života se musel přestěhovat z milovaného místa. Po odchodu z tohoto světa se na Vyšehrad vrátil a odpočívá tam docela blízko Václava Hanky.

V jednom ze svých dopisů vyslovil svoje životní credo básní Viktora Dyka:

*Miluji vojáka, jenž na pozici stojí,
jsa věrný praporu i ztracenému boji –
a jenž si řekne: že jsem zrazen vším
mně právo nedává být zbabělým ...*

Opomíjený čas poobrozenecký

RADOMIL ŠOLC

Opomíjený čas poobrozenecký, ve kterém se ona bájná doba – vyvolaná nálezem Rukopisů – změnila v pocit spokojenosti, vyvolaný vstupem mezi výkvět evropského společenství. V rámci dvousetého výročí si vzpomeňme některých, dnes bezmála zasutých, hudebníků oněch prvních desetiletí.

Nám z nejbližších, ale všeobecně nejméně známý, bude **Leopold Eugen Měchura** (1804 Praha až 1870 Otín), syn předního zemského advokáta JUDr. Jana Baptisty Měchury, nejen výtečného hudebníka, ale především majitele panství votínského, plánického a zelenohorského. Sám se sídlem na Votíně (dnes Otín), hodinku cesty od Klatov. Starého pána už nacházíme dne 13. dubna 1818 na slavnostní schůzi vedené hrabětem Kašparem ze Šternberka, kdy bylo založeno Wlastenecké Museum w Čechách; současně i upisovatele 250 zlatých s přidáním knihovny o 300 svazcích. Je tu uváděn mezi 102 českými šlechtici; těch dalších, bez predikátu, bylo 23.

Doma má vedle svého dědice ještě dvě ostýchavé a skromné dcerky, Terezu a Antonii. Do té starší se bezhlavě zamiloval stěží třicetiletý František Palacký (1798–1876), t. č. redaktor české verze dvojjazyčného Muzejníku – brzy na to nadšeně přijatého samotným Goethem.

Když pak, v roce 1827, František požádal votínského pána o ruku panny Terezy, tatínek se zprvu silně ošival: „*nevím, nevím, je příliš mladá, náchylná knemocem ...*“ Tvrdohlavý František jeho námitky stručně odbyl slovy: „*Aproto, pane doktore, potřebuje mít vedle sebe někoho hodného a starostlivého, jakým jsem já.*“ Tak netrvalo dlouho, a votínskou alejí vyrazil svatební pár Terezie a Františka do sousedního předslavského chrámu sv. Jakuba Většího. Stalo se tak právě deset let po předání Muzeu, čerstvě zřízenému, tehdy ovšem ještě Libušina soudu. Jak se na něm tehdy domluvili místní faráři v sousedních Němčicích.

Pod klenbou předslavského kostela se žení po roce i mladý Leopold Eduard Měchura s chudou Klárou Hoeckerovou, aby po otcově smrti v roce 1852 zdědil celé votické panství až někam za Nepomuk. Novomanželé pak šťastně pobývají na svém záměčku a občas i v pražských nemovitostech. Žijí naprosto střídmě, straní se hlučné společnosti a zámecký pan se povětšinou věnuje jenom svým koníčkům, honitbě a hudbě. Nakonec pro svoji uzavřenou povahu svoje mnohá díla ani neuveřejňuje, ač sám jich vytvořil bezpočet. Skládána byla zprvu na

Leopold Eugen Měchura

Josef Leopold Zvonář

Emanuel Chvála

libreta německá či někdy i francouzská, jak bylo tehdy v módě. Byly jimi symfonie, klavírní koncerty s velkým orchestrem, dvě opery, samostatné ouvertury, církevní skladby, písňové cykly a desítky dalších.

Ale jsou tu jeho švagr František a hlavně Alois Vojtěch Šmilovský (vlastním jménem Schmillauer, 1837–1883): jim se podařilo přivrátit přítele k českým námětům. Stalo se tak v duchu Hankova článku v *Časopise Společnosti vlasteneckého museum*, kde stálo: „Zvláště památný gest Rukopis Kralodvorský gakožto důkaz staročeského výtečného básnictví, mimo jiné zlomky posud negstarssjch plodů literatury české ...“

Psala se léta šedesátá, která zcela změnila ducha Měchurovy tvorby. „Byly to české písničky, že ne? Trefil jsem se do toho?“ radoval se. Ale jenom jednomu libretu se tvrdošijně vyhýbal: písniím Rukopisů. „Nemohu, nemohu. Vždyť je již jednou zhudebnil můj nepřekonatelný učitel Jan Václav Tomášek (1774–1850) a já bych to neuměl lépe.“ Jak víme, vyšly ve *Věnci Šesti starožitných písní Rukopisu Kralodvorského*.

Ale i tak, chodě po mimořádném uvedení některých ze svých děl Prahou, rád zaslechl za zády poznámku: „To je ten starý Měchura.“

Dnes má rod Měchurův svůj rov v Předslavi při zdi kostela sv. Jana.

Druhou zapomínanou postavou – ale svého času nezapomenutelnou – je **Josef Leopold Zvonář** (1824 Kublov u Berouna až 1865 Praha), již Smetanův současník. Učitel zpěvu a na varhanické škole, ředitel kůru u sv. Trojice na Novém Městě, též redaktor, spisovatel, teoretik, dopisovatel hudebních listů. Při založení *Národních listů* (1881) pod Juliem Grégrem je současně jejich spolupracovníkem a přitom i spoluautorem tzv. Riegrova *Slovníku naučného* již od jeho prvního dílu. Stál při vzniku Sokola, Umělecké besedy, byl členem komise

Národního divadla. Vytvořil 200 hudebních opusů nejpestřejší směsice. Možná, že si ještě dnes někdo vzpomene na jeho tklivou píseň:

Čechy krásné, Čechy mé!
Duše má se s touhou pne,
kde ty vaše hory jsou,
zasnoubené s oblohou?

kdy se onoho času uvažovalo, zda by nemohla být i národní hymnou.

Nejrozsáhlejším Zvonařovým dílem je opera *Záboj* na libreto A. V. Šmilovského, složená v letech 1859–1862. Našeho zapomínaného básníka si ještě dnes možná někdo připomene jeho nejznámějším románem *Za ranních červánků* (1875), též zfilmovaným.

Zajímavá shoda: byl také důvěrným přítelem J. E. Měchury, jak jsme se již zmínili, o kterém i napsal do *Hudebních listů* charakteristickou črtu *Starý Měchura*.

Co můžeme říci o opeře: nebyla – až na koncertní uvedení dvou árií – nikdy na scéně uvedena, ač oba autoři měli k Národnímu divadlu velmi blízko. Její partitura zůstala v rukopise a byla uložena v archivu Umělecké besedy, aby posléze zmizela beze stop v Literárním archivu Památníku národního písemnictví.

Ještě dnes nás může zajímat alespoň děj opery a srovnání se zněním RK. Tak jej alespoň zaznamenal Emil Axman (1897–1949), známý hudební skladatel, hudební historik a archivář.

V prvním dějství lid obého pohlaví, v čele se žrcem Ctiborem, slaví příchod Vesny. Vtom se přihrnou německé voje vedené Ludkem a kněze zabijí. A konečně přichází slavný rukopisný vstup: „*S črna lesa vystupuje skála, a na skálu vystúpi silný Záboj. Obzírá krajiny na vsě strany...*“ A vskutku z vysokého vrchu zapěje baryton: „*Jak s krásná, ó drahá vlasti, i když žalostí se chvěješ!*“ Vzápětí přichází Slavoj, vyslaný s místními muži do úvalu.

Děje se tak ve druhém jednání, kdy náš pěvec opět zasněně sáhne ve struny varyta. V následné proměně jsme uprostřed franckého voje. Ještě je ranní šero, ale již Bohuna, zajatá Slavojova milka, nyje, dokud se k ní nepřitočí místní velitel Luděk. Jedva je stroze odmítnut, Slavoj se objeví a v nastalé půtce zhrzený mile-nec Bohunu zabije. Již pozdě je tu Zábojův vítězný voj.

Poslední dějství je opět v prvních kulisách. Lid tu vrší nad Ctiborovou mrtvolou mohyly. Současně se vrací vítězní Záboj a Slavoj. Žel – přinášejí i mrtvou Bohunu. Tu se zjeví Ctiborův duch a zavěstí: „*Bohové národu udělí svobodu.*“ Na to Záboj zažehne pochodní hranici a vědma končí drama: „*Bohům, ty synu velemilý, posvátný oheň rozsvět jim, ať vzhůru k nebi vzplamená!*“

Operu v celku nikdo neslyšel, ač o to usilovali i novináři. Připomeňme si třeba slova našeho Jana Nerudy z roku 1866: „*Prosím slavné ředitelství divadelní, usnula zase Zvonařova opera Záboj? A neusnula-li, nemohla by se svým časem (jen ne příliš pozdě!) tak trochu procházkou provésti přes české jeviště?*“ Neprošla se: válka s Pruskem byla na spadnutí a všichni měli jiné starosti. Nakonec na ně dopltila i premiéra Smetanovy *Prodané nevěsty*.

Zde můžeme srovnat Zvonařovo dílo s operou **Emanuela Chvály** (1851 až 1924), který vedle svého povolání – byl vrchním inspektorem Bušthradské dráhy – se cele věnoval hudbě. Byl výtečným klavíristou, skladatelem a teoretikem. Vytvořil operu téhož názvu na libreto Jaroslava Vrchlického (1853–1912) s premiérou v Národním divadle. Ale ani básnický text mistra nad mistra dílu již příliš nepomohl. Pro zajímavost jeho námět ve zkratce:

Za bojů česko-francckých se bratři Záboj a Slavoj prou o přízeň Mileninu. Odmítnutý sok Záboj se posléze dívky dobrovolně vzdá, aby tak udržel jednotu Čechů. Ti proto také v nastalém boji zvítězí. Děj, jak stručný, tak průhledný, nemohl ovšem vystačit ke zvláštnímu úspěchu ...

Tak mi dovyprávěl svoje vzpomínky jeho syn Jaroslav, taktéž železniční inženýr a poté učitel hudební teorie a zpěvu. Když jsem s ním besedoval, to jsme již měli za sebou pátý rok druhé světové války. Sedávali jsme tehdy v jeho útulném bytě i s jeho dcerkou Lídou (1917–1972), přední představitelkou milovnic v Městských divadlech pražských. „*Vidíme, jak ty Rukopisy jsou vskutku vděčným námětem pro všechna umění,*“ nadhodila. „*Jsou,*“ navázal její tatínek a přistoupil k oknu, aby se významně podíval na protilehlou akademii výtvarných umění. Zabubnoval na okenní sklo a posmrknul, jak bylo jeho zvykem. „*Jen co sochařů odnaproti si na něm vylámalo zoubky. A co tomu říkáš ty?*“ obrátil se přímo na svého otce. Na zdobném pilíři, hned vedle klavírního křídla, tu stálo bronzové poprsí Emanuela Chvály. Pak mu se synovskou láskou poklepal na klenutou hrud': „*Tvořil jsi pěknou muziku. Přitom, jaký jsi byl ve skutečnosti suchar. A ty, Lido, běž se připravit na večerní představení. My si tady, s panem Radomilem, ještě zazpíváme tu jeho nejslavnější: Ó, jak jsi krásná, dívko má.*“

Použitá literatura

- Berdychová, Tereza: *Josef Leopold Zvonař, hudební teoretik a významný zjev hudby předsmetanovské*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Brno 2007.
- *Časopis Musea království Českého*, roč. 33 (1859).
- *Časopis Společnosti vlastenského museum w Čechách*, roč. 1 (1827).
- Hanuš, Josef: *Národní museum a naše obrození. I. a II. díl*. Praha, Národní museum 1921–1923.
- Měchura, Leopold Eugen: *3 chansons sans paroles pour Piano, Op. 58* (Přehlédli, prstokladem, úvodem a stručným životopisem opatřil Karel Svoboda.) Praha, A. Neubert, 1923.
- *Slovník naučný*. 22 svazků. Praha, Kober a Markgraf 1860–1890.

Recenze

Radim Kopáč, Josef Schwarz, Jakub Šofar: *Ve sladké tísní klína. Erotika v české literatuře od počátků po dnešek.* Praha, Paseka 2016, 320 s.

Zprávy České společnosti rukopisné ve svém čísle 10/VII z června 2014 si na str. 221 všimly „polí milostných, polí válečných“, zde otištěných pod tímž názvem. Tato úvaha – mimo jiné – uvádí několik málo lehce milostných veršů a písní RK, je srovnáváje s podobnými v sousední středoevropské literatuře. Článek si nejpodrobněji všiml lehce smyslného závěru lyrické písně Zbyhoň ve verších 42 až 54:

Přide rané slunce vrcholy dřev k hradu,
přide nová radost v junošino srdce,
že svú krásnú děvu chová v silnú pažú.
[Holubice] s holúbceem spáváše na jednéj větvi.
Vzradova sě děva. Se svojím junošú
chodi sěmo tamo, vezdě kamo zechtě,
s milítkem spáváše na jednom ložici.

Dva roky na to, jako dárek k Vánocům, vydalo nakladatelství Paseka více jak třisetstránkový rozbor, jehož obsah, na rozdíl od Zpráv, je však už spíše pornografií než čímkoliv jiným. Na druhé straně je ovšem samozřejmé, má-li být probíraný námět vsutku úplně a beze zbytku prošetřen, nemůže mít žádných hranic. V textu i ilustracích. Příslušné ukázky všech dob tu byly shromážděny se záslužnou důkladností: od slavného Mastičkáře z první poloviny 14. století až po současníky rozverného Jiřího H. Krchovského ze závěru let osmdesátých století dvacátého.

Náš zvědavý čtenář ovšem hned začne chvatně listovat knížkou, aby se dozvěděl, jak se naše odborná trojice kulturních historiků vyrovnala s onou encyklopedickou otázkou, zpracovávanou již ve Zprávách. Zvláště proto, když původ Rukopisů je – zatím – kladen od raného středověku až po ranou dobu probuzeneckou.

Leč z celé „sladké tísně klína“ se jen veleodborně dovídáme, že „*Rukopis jako celek vytvořila známá padělatelská dílna Hanka-Linda ... neb jen ona má ve svých fasetách naivní tendenci ji reflektovat optickou abnormalitou až abstraktním humorem*“ (str. 15). Nic víc, nic míň. Samozřejmě žádná ukázka.

Jinak autoři, věrni svým představám, Hankou – společně s Erbenem – opovrhují, a to po právu. Pro jeho „*estetickou cenzuru, vylepšováním původního materiálu ... zejména z Jeníkova sběru*“. Například erotický obrat „dceru zfikám“ nahrazuje „dceři vykám“. Následuje vysvětlení: „V tomto světle, posílené ještě rukopisnými podvrhy, se nám národní obrození jeví v základě jako poněkud podezřelá aktivita, kde má své místo zvláštní forma sadismu – a na jeho rubu samozřejmě jistý pocit méněcennosti vůči jazykově a kulturně silnějším a vyspělejším sousedům, v první řadě Německu ...“ (str. 62).

Rukopisné verše z písně Zbyhoň či několik dalších lehce milostných obrátů jiných písní RK naše trojice neuvádí. Buď jim byly málo necudné, či – a to spíše – snažila se je vymazat co probuzenecké nepodařeniny z paměti dnešního čtenáře. Tím dokázala, že jí k tomu stačily vědomosti získané na střední škole.

RADOMIL ŠOLC

Členské zprávy

Zpráva o XXIV. řádné valné hromadě České společnosti rukopisné

V pořadí XXIV. řádná valná hromada ČSR se konala v sobotu 22. dubna 2017 v salonku restaurace *U dobré myšlenky* v Praze 2, Trojické ulici.

Jednání bylo zahájeno ve 13.05 za účasti dvanácti členů. Po krátkém uvítání přítomných následovala zpráva o činnosti ČSR za uplynulý rok, přednesená předsedou a jednatelem. Následovaly zprávy pokladníka Mgr. Dany Mentzlové a zpráva knihovníka a archiváře Ing. Jaroslava Gagana. Poté bylo přikročeno k volbě nového výboru formou tajného hlasování prostřednictvím hlasovacích lístků. Na období 2017–2019 byl zvolen výbor ve složení:

- předseda: Dr. Karel Nesměrák
- jednatel: Ing. Jiří Urban
- knihovník a archivář: Ing. Jaroslav Gagan
- pokladník: Mgr. Dana Mentzlová
- revizor: Ing. arch. Radomil Šolc

Hlasování o výši členských příspěvků vyústilo v jednomyslné zachování současného stavu.

V odborné části valné hromady vystoupila s příspěvkem o Jaroslavovi ze Šternberka Mgr. Dana Mentzlová, jejíž vystoupení doplnil Mgr. Robert Jan Hřebíček. Dále vystoupil Ing. Jiří Urban s informací o přednášce PhDr. Milana Ducháčka, PhD. *Strach z pravdy. Čeští národovci a boj o „nepadělané Rukopisy“ (1901–1941)*, která zazněla 13. dubna 2017 v Národním muzeu. Poté vystoupil Dr. Jiří Beránek s některými zajímavostmi z rukopisné literatury. Následovala volná diskuse.

Valná hromada byla ukončena v 16.00 hodin.

KAREL NESMĚRÁK

Pomněnka k placení členských příspěvků

Jako každý rok po valné hromadě si dovoluujeme připomenout členům jejich povinnost uhradit členské příspěvky, které jsou již řadu let v nezměněné výši, tedy:

- výdělečně činný člen: 200 Kč
- studující, důchodci, nezaměstnaní: 100 Kč.

Členské příspěvky lze uhradit třemi způsoby:

1. bankovním převodem na účet ČSR u Československé obchodní banky, účet číslo: 223 260 897/0300,
2. poštovní poukázkou na adresu pokladníka ČSR: Mgr. Dana Mentzlová, U Zvoničky 45, Mirošovice, 251 66 pošta Senohraby.
3. osobně pokladníkovi ČSR na každé schůzce a akci ČSR.

Dary a dobrovolné vyšší členské příspěvky jsou vítány.

VÝBOR ČSR

Drobné zprávy (leden 2017 – prosinec 2017)

- Časopis *Živá historie* (leden-únor 2017) jako dárek čtenářům přiložil Národní mariášové karty Mikoláše Alše (1893). Jako červený svrsek je Jaroslav ze Šternberka, bájný vítěz nad Tatary.
- V lednu 2017 Mgr. Dana Mentzlová zprovoznila svoji rukopisnou stránku (rkz.wz.cz)
- Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje uspořádala 6. dubna 2017 od 17. hodin přednášku PhDr. Dalibora Dobiáše *Rukopisy královédvorský a zelenohorský v souřadnicích evropského romantického nacionalismu*.
- Měsíčník regionu Dolní Berounka Dobnet 5/2017 (https://idobnet.cz/wp-content/uploads/2017/05/eDOBNET_05_2017.pdf) otiskl příspěvek Ing. Jiřího Urbana *Brdy a Rukopis zelenohorský*.
- V zámku Hradiště v Blovicích se dne 26. května 2017 od 17 hodin konalo autorské čtení Miloše Urbana *Poslední tečka za Rukopisy*.
- Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích pořádá v zámku Hradiště v Blovicích od 1. září 2017 do 27. ledna 2018 výstavu *Dvě století Rukopisů zelenohorského a královédvorského*. Dne 12. září 2019 proběhla v rámci výstavy diskuse o pravosti s prof. PhDr. Viktorem Viktorou, CSc. Ve dnech 7.–8. října 2017 byl také prezentován originál Rukopisu zelenohorského.
- V prostorách knihovny Slavoj ve Dvoře Králové proběhla ve dnech 1. září až 31. října 2017 výstava *Rukopisné dny: Co se do průvodce nevěšlo*, prezentující výtvarné práce žáků ZUŠ na téma Rukopis královédvorský.
- *Katolický týdeník* (37/2017) otiskl článek Aleše Palána *Ha ty naše slunce*, negativně se stavící k RKZ (<http://www.katyd.cz/clanky/tema/ha-ty-nase-slunce.html>)
- *Lidové noviny* otiskly 16. září 2017 článek prof. Martina Putny *Rukopisů lež i krása s podtitulem Před dvěma staletími – 16. září 1817 – byly ve věži královédvorského kostela nalezeny nejslavnější „fake news“ českých dějin*.

- Národní muzeum v Praze pořádá od 15. září 2017 do 31. ledna 2018 výstavu *Fenomén Masaryk*, jejíž součástí bylo ve dnech 1. září až 1. října vystavení originálů Rukopisů královédvorského a zelenohorského a představení některých výsledků nového průzkumu Rukopisů, který v Národním muzeu právě probíhá.
- Dne 15. září 2017 vysílal Český rozhlas, stanice Vltava od 20:00 pořad *Páteční večer. Pro větší slávu české vědy a českého národa*. Václav Hanka, knihovník a archivář Vlasteneckého muzea, významný český vědec, překladatel, badatel. A falzifikátor? O Hankových přednostech i slabostech s Josefem Langfelnerem, Václavem Čermákem, Marcellem Černým, Daliborem Dobiášem a Lubomírem Sršněm. Pořad věnovaný 200. výročí objevu Rukopisu královédvorského a vydání Hankovy Prostonárodní srbské múzy do Čech přenesené připravila Eva Ocisková.
- Dne 16. září 2017 proběhly ve Dvoře Králové oslavy 200. výročí nálezů Rukopisu královédvorského. Od 14:00 koncert školního orchestru ZUŠ R. A. Dvorského v kostele sv. Jana Křtitele, skladba Filipa Pýchy *Objevení Rukopisu královédvorského*. Od 15:45 koncert pěveckého souboru Záboj v Městském muzeu, *Pět zpěvů z Rukopisu královédvorského*, následovala vernisáž výstavy *Rukopis královédvorský inspirující*. Ve dnech 18. a 19. září proběhly v Městském muzeu přednášky České společnosti rukopisné k Rukopisu královédvorskému. Dne 23. září proběhla na náměstí T. G. Masaryka ve Dvoře Králové městská slavnost *Rukopisné dny*. Vystoupil pěvecký sbor Záboj, soubory ZUŠ Dvůr Králové nad Labem a Trutnov, Big Band Dvorský, Spirituál Kvintet, Petra Janů s kapelou Amsterdam. Proběhl slavnostní křest publikací: faksimile Rukopisu královédvorského, komiksově převyprávění jednotlivých písní RK a komiksový průvodce s Václavem Hankou.
- Dne 25. září 2017 v 17:00 proběhla v sále Městského muzea v Nepomuku přednáška Ing. Jiřího Urbana *Rukopis zelenohorský z hlediska historie* s obsahem: Co víme o kněžně Libuši a její době. O jménech osobních a zeměpisných v rukopise uvedených. O spolehlivosti Hájkovy kroniky. Libušin soud před soudem kritiků. Jak se psalo na desky pravdatné? Byla Libuše keltského původu?
- Dne 27. září 2017 pořádala městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové besedu s ilustrátory komiksových knih Karlem Jerie a Filipem Pýchou.
- Dne 28. září 2017 uvedlo volné ochotnické umělecké sdružení Montalban z Jilemnice v kostele sv. Václava v Harrachově pásmo lyrických i epických skladeb věnované dvousetletému výročí od nálezů Rukopisu královédvorského *Zvěstuji vám pověst veleslavnou čili Rukopis královédvorský*.

Přestavení bylo opakováno dne 12. listopadu v Městském muzeu ve Dvoře Králové nad Labem.

- Dne 28. září 2017 vysílal Český rozhlas pořad *Záhada rukopisu* věnovaný RKZ. Připravila PhDr. Bronislava Janečková. V pořadu zazněly dramatizace klíčových okamžiků ze sporu o Rukopisy.
- Ve dnech 7.–8. října 2017 byl v Městském muzeu ve Dvoře Králové vystaven originál Rukopisu královédvorského
- Dne 21. října 2017 byl od 9:00 do 16:00 zpřístupněn Libušin sál na zámku Zelená hora se stálou expozicí *200 let s Rukopisem zelenohorským*.
- Ve dnech 6.–7. listopadu 2017 proběhla v Muzeu jižního Plzeňska v Blovicích konference *Genius loci* na téma Rukopisy.
- V anketě Lidových novin *Knihy roku*, publikované 16. prosince 2017, byla režisérem J. A. Pitínským nominována kniha České společnosti rukopisné RKZ dosud nepoznané.

JAROSLAV GAGAN

V jubilejním roce 2017 vydala Česká společnost rukopisná publikaci ***RKZ dodnes nepoznané*** autorského týmu Karel Nesměrák, Dana Mentzlová, Jiří Urban, a Jakub Žytek. Na 152 stranách hledá odpověď na otázku, jak staré jsou texty RKZ. Kromě přepisu textu obou rukopisů pojednává o jejich významu pro českou literaturu a přináší přehled nejnovějších poznatků o jazyku Rukopisů, jejich hmotné stránce, otázkách historických. Zmapována je i historie celého sporu o pravost Rukopisů.

Elektronická verze publikace je zdarma dostupná na webových stránkách České společnosti rukopisné: www.rukopisy-rkz.cz

Tištěnou verzi publikace si lze za cenu 100 Kč (včetně poštovného) objednat na e-mailu: knesmerak@centrum.cz

Česká společnost rukopisná (založena 1932)

Jugoslávských partyzánů 21, 160 00 Praha 6

e-mail: rkz@rukopisy-rkz.cz

IČO: 492 801 80

Bankovní spojení:

ČSOB, č. ú.: 223 260 897/0300

WWW stránky o RKZ:

<http://www.rukopisy-rkz.cz/>

WWW stránky ČSR:

<http://www.rukopisy-rkz.cz/csr/>

Elektronická konference o RKZ:

rkz-l@kix.fsv.cvut.cz

Zprávy České společnosti rukopisné

ISSN 1213-9033

Řada VIII, číslo 4, vyšlo: 30. prosince 2017.

MK ČRE 13420

Vydává Česká společnost rukopisná, Jugoslávských partyzánů 21, 160 00 Praha 6.

Email: rkz@rukopisy-rkz.cz. On-line přístupno na <http://www.rukopisy-rkz.cz/csr/>.

Vychází nepravidelně. Rediguje Dr. Karel Nesměrák